

แบบการเสนอผลงาน
(ระดับชำนาญการ และระดับชำนาญการพิเศษ)

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลบุคคล/ตำแหน่ง

ชื่อผู้ขอประเมินนายหงษ์พิจารณ์ บัวไข.....

ตำแหน่งปัจจุบัน นักวิชาการป่าไม้ชำนาญการ ตำแหน่งเลขที่ ๑๐๙๓ สังกัดส่วนจัดการทรัพยากรใน

อุทยานแห่งชาติ สำนักอุทยานแห่งชาติ

หน้าที่ความรับผิดชอบของตำแหน่งปัจจุบัน.. ช่วยปฏิบัติราชการสำนักวิจัยการอนุรักษ์ป่าไม้และพันธุ์พืช

กลุ่มงานพฤกษศาสตร์ป่าไม้ ทำหน้าที่หัวหน้าส่วนพฤกษศาสตร์พื้แค จังหวัดสระบุรี

ตำแหน่งที่จะแต่งตั้ง นักวิชาการป่าไม้ชำนาญการพิเศษ ตำแหน่งเลขที่ ๑๐๘๔ สังกัด ส่วนจัดการ

ทรัพยากรในอุทยานแห่งชาติ สำนักอุทยานแห่งชาติ

หน้าที่ความรับผิดชอบของตำแหน่งที่จะแต่งตั้ง..ปฏิบัติงานในฐานะหัวหน้างานโดยใช้ความรู้ ความสามารถ และความชำนาญงานสูงมากในด้านวิชาการป่าไม้ ปฏิบัติงานที่ต้องตัดสินใจหรือแก้ไขปัญหาที่ยากมาก งานพัฒนาบุคลากรให้เกิดทักษะ ความรู้ ความสามารถ และสมรรถนะที่เหมาะสมต่อการปฏิบัติงาน งานประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของงานสูงสุด

ส่วนที่ ๒ ผลงานที่เป็นผลการปฏิบัติงานหรือผลสำเร็จของงาน

เรื่องที่ ๑

๑. เรื่อง การจัดทำโครงการปลูกป่าในรูปแบบโครงการความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร (CSR) กรณีศึกษา โครงการฟื้นฟูสภาพป่า ป่าเขาพระยาเดินธง จังหวัดลพบุรี

๒. ระยะเวลาที่ดำเนินการ

พ.ศ. ๒๕๕๙ – ๒๕๖๓ ระยะเวลา ๕ ปี

๓. ความรู้ ความชำนาญงาน หรือความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติงาน

ใช้หลักวิชาการทางวนศาสตร์หรือด้านการป่าไม้ อาทิ ความรู้ด้านอนุกรมวิธานพืช (taxonomy of plants) ด้านนิเวศวิทยา (ecology) ด้านวนวัฒนวิทยา (silviculture) ด้านการจัดการป่าไม้ (forest management) ด้านวนศาสตร์ชุมชน (community forestry) รวมทั้งความรู้ด้านการฟื้นฟูภูมิทัศน์ป่าไม้ (forest rehabilitation landscape) เป็นต้น ร่วมกับศาสตร์ทางสังคม (social science) และมนุษยศาสตร์ (humanities) รวมทั้งประสบการณ์การในการปฏิบัติงานภาคสนามทำหน้าที่หัวหน้าหน่วยงานภาคสนามมาตลอดระยะเวลาที่รับราชการตั้ง ปี พ.ศ. ๒๕๕๑ ในกิจกรรมด้านการปลูกฟื้นฟูป่าทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อบูรณาการด้านการปฏิบัติงานแบบมีส่วนร่วมจากภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชน และประชาชนโดยรอบพื้นที่โครงการในการฟื้นฟูป่าที่เสื่อมสภาพตามแผนกิจกรรมโครงการภายใต้ระเบียบ กฎหมาย และแนวทางปฏิบัติที่หน่วยงานกำหนด เพื่อเพิ่มความหลากหลายทางชีวภาพ และเพิ่มพื้นที่สีเขียวให้กับประเทศภายใต้สถานการณ์ด้านงบประมาณของรัฐที่มีจำกัดเพียงเพื่อการรักษารัฐตามกิจกรรมหลักเท่านั้น ซึ่งไม่เพียงพอหรือไม่สามารถใช้จ่ายเงินงบประมาณสำหรับกิจกรรมการพัฒนาของหน่วยงานได้

๔. สรุปสาระสำคัญ ขั้นตอนการดำเนินงาน และเป้าหมายของงาน

๔.๑ สรุปสาระสำคัญ: การจัดทำโครงการปลูกฟื้นฟูป่าในรูปแบบความรับผิดชอบต่อสังคม หรือ CSR (corporate social responsibility) เป็นกิจกรรมโครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมด้านการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ของกรมป่าไม้ ร่วมกับ บริษัท เครือเจริญโภคภัณฑ์อาหาร จำกัด (มหาชน) หรือ ซีพีเอฟ ในอำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี เขตพื้นที่ป่าตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๕๔๔ ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้กำหนดให้เป็นพื้นที่ป่าไม้ถาวรของชาติ เมื่อวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๐๔ เนื้อที่ ๕,๙๗๑ ไร่ พื้นที่ในความรับผิดชอบของสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๕ (สระบุรี) และเป็นภารกิจของสำนักส่งเสริมการปลูกป่ากรมป่าไม้ โดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณจาก บริษัท เครือเจริญโภคภัณฑ์อาหาร จำกัด (มหาชน) ในระยะที่ ๑ ปี พ.ศ.๒๕๕๙ - ๒๕๖๓ ระยะเวลา ๕ ปี และระยะที่ ๒ ปี พ.ศ.๒๕๖๔ - ๒๕๖๘ ระยะเวลา ๕ ปี โดยแบ่งรูปแบบการฟื้นฟูออกเป็น ๓ รูปแบบหลัก ได้แก่ ๑) ปลูกฟื้นฟูป่าในรูปแบบการปลูกเชิงประณีตหรือปลูกแบบพิถีพิถัน (intensive reforestation) ๒) การปลูกแบบปลูกเสริมป่า (enrichment planting) และ ๓) แปลงฟื้นฟูป่าแบบส่งเสริมการสืบพันธุ์ตามธรรมชาติ (assisted natural regeneration) และยังมีกิจกรรมที่สนับสนุนการปลูกฟื้นฟูป่าภายในพื้นที่โครงการที่ได้รับความเห็นชอบจากกรมป่าไม้ อาทิ กิจกรรมสร้างเรือนเพาะชำกล้าไม้ขนาด ๑,๖๐๐ ตารางเมตร เพื่อผลิตกล้าไม้ในการปลูกฟื้นฟูป่า และแจกจ่ายประชาชน กิจกรรมสร้างแหล่งน้ำเพื่อรักษาสมดุลระบบนิเวศทั้งพืชป่าและสัตว์ป่า กิจกรรมสร้างและปรับปรุงถนนตรวจการ กิจกรรมสร้างอาคารสำนักงาน กิจกรรมสร้างห้องสุขา สร้างระบบน้ำบาดาลด้วยพลังงานแสงอาทิตย์ เป็นต้น ภายใต้การกำกับ ติดตาม ให้คำแนะนำการดำเนินโครงการของคณะกรรมการและคณะทำงานที่กรมป่าไม้แต่งตั้ง นอกจากนี้ ในการศึกษาวิจัยนี้ยังทำการสำรวจความคิดเห็นของภาคเอกชน หน่วยงานภาครัฐ ภาควิชาการ องค์กร ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำโครงการปลูกฟื้นฟูป่าในรูปแบบความรับผิดชอบต่อสังคม หรือ CSR ในปี พ.ศ. ๒๕๕๙ - ๒๕๖๒ จำนวน ๕๓ ราย เพื่อให้ได้ข้อมูลประกอบผลการศึกษวิจัยที่มีคุณภาพมากยิ่งขึ้นที่สามารถนำผลงานการศึกษาไปประยุกต์ใช้ให้เกิดมรรคผลสูงสุดต่อไป

๔.๒ ขั้นตอนการดำเนินงาน:

๔.๒.๑ ทำการศึกษาวิจัยโดยการสำรวจป่าตามหลักวิชาการป่าไม้ ที่แบ่งพื้นที่แปลงปลูกตามระดับความเสื่อมโทรมของป่า ได้แก่ ๑) แปลงปลูกฟื้นฟูป่าในรูปแบบการปลูกเชิงประณีตหรือปลูกแบบพิถีพิถัน (intensive reforestation) ๒) การปลูกแบบปลูกเสริมป่า (enrichment planting) และ ๓) แปลงฟื้นฟูป่าแบบส่งเสริมการสืบพันธุ์ตามธรรมชาติ (assisted natural regeneration) รวมทั้งพื้นที่ป่าธรรมชาติเดิมเป็นเครื่องมือหลักในการศึกษา หลังจากนั้นวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ และสถิติ ได้แก่ การเติบโตของหมู่ไม้ ค่าความหนาแน่น ความถี่ และความเด่นของพื้นที่หน้าตัด พร้อมกับหาค่าความหนาแน่นสัมพัทธ์ ความถี่สัมพัทธ์ ความเด่นสัมพัทธ์ และค่าดัชนีความสำคัญ (importance value index, IVI)

๔.๒.๒ ทำการศึกษาวิจัยโดยการเก็บข้อมูลด้วยเทคนิคการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้มีส่วนร่วมในส่วนของภาคเอกชน หน่วยงานของรัฐ องค์กร ที่เข้าร่วมดำเนินกิจกรรมโครงการปลูกฟื้นฟูป่าในรูปแบบความรับผิดชอบต่อสังคม หรือ CSR กับกรมป่าไม้ในปี พ.ศ. ๒๕๕๙ - ๒๕๖๒ จำนวน ๕๓ ราย ตามแบบสัมภาษณ์ที่กำหนด เพื่อสอบถามความคิดเห็นต่อการเพิ่มพื้นที่ป่าของประเทศ การบริหารจัดการความเหมาะสมของอัตราราคาต่อหน่วย (unit cost) ความคิดด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การผลักดันให้เกิด CSR ขยายวงกว้างมากขึ้น สอบถามถึงปัญหาอุปสรรคสำคัญ คุณค่าของการทำ CSR ของหน่วยงานที่ได้รับต่อองค์กร และข้อเสนอแนะเพื่อการจัดการ นำข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ข้อมูลทั้งในเชิงปริมาณ

(Quantitative) และเชิงคุณภาพ (Qualitative) โดยใช้ค่าสถิติต่าง ๆ รวมทั้งใช้การตีความสถานการณ์ สรุปและอธิบายผลด้วยการวิเคราะห์เชิงเหตุผล

๔.๓ เป้าหมายของงาน:

๔.๓.๑ ทราบถึงผลการเติบโตของหมู่ไม้ตามระดับของความเสื่อมโทรมของป่า ๓ รูปแบบ เป็นข้อมูลพื้นฐานต่อการพัฒนา ปรับปรุงการฟื้นฟูในระยะต่อไปของการดำเนินโครงการต่อเนื่อง

๔.๓.๒ มีเป้าหมายในการจัดทำเป็นพื้นที่โครงการสาธิตของการดำเนินกิจกรรมปลูกป่าในรูปแบบโครงการความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร (CSR) ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่หน่วยงานต่าง ๆ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ประโยชน์ได้ตามความเหมาะสมของภูมิสังคม

๔.๓.๓ นำเสนอแนวทางเพื่อการบริหารจัดการเพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียวให้กับประเทศโดยบูรณาการหน่วยงานภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ ภาคเอกชน ชุมชน และประชาชน

๔.๓.๔ สร้างความตระหนักถึงความสำคัญของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของทุกภาคภาคีเครือข่าย โดยเฉพาะภาคเอกชนและชุมชนท้องถิ่น

๕. ผลสำเร็จของงาน (เชิงปริมาณ/คุณภาพ)

๕.๑ เชิงปริมาณ: พื้นที่ป่าเสื่อมสภาพได้รับการฟื้นฟู จำนวน ๕,๙๗๑ ไร่ แบ่งเป็น

๕.๑.๑ แปลงปลูกฟื้นฟูสภาพป่าโดยวิธี การปลูกฟื้นฟูแบบประณีตหรือปลูกป่าแบบพิถีพิถัน (intensive reforestation) เนื้อที่ ๑,๐๐๐ ไร่

๕.๑.๒ แปลงปลูกฟื้นฟูสภาพป่าโดยวิธี ปลูกเสริมป่า (enrichment planting) เนื้อที่ ๑,๒๐๐ ไร่

๕.๑.๓ แปลงฟื้นฟูสภาพป่าโดยวิธี ส่งเสริมการสืบพันธุ์ตามธรรมชาติ (assisted natural regeneration) เนื้อที่ ๑,๕๐๐ ไร่

๕.๑.๔ แปลงบำรุงป่าที่บริหารจัดการฟื้นฟูร่วมกัน เนื้อที่ ๕๕๐ ไร่

๕.๑.๕ พื้นที่ที่อยู่ระหว่างพิสูจน์สิทธิ์การครอบครองที่ดิน เนื้อที่ ๑,๕๕๐ ไร่

๕.๑.๖ พื้นที่ป่าตามธรรมชาติได้รับการดูแลด้วยการป้องกันรักษาป่าและป้องกันไฟป่า เนื้อที่ ๗๒๑ ไร่

๕.๑.๗ บริษัท เครือเจริญโภคภัณฑ์อาหาร จำกัด (มหาชน) หรือ ซีพีเอฟ ให้สนับสนุนการดำเนินกิจกรรมตามโครงการอย่างต่อเนื่องในระยะที่ ๒ ปี พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๘ ระยะเวลา ๕ ปี ด้วยงบประมาณ ๒๕ ล้านบาท

๕.๑.๘ หน่วยงานต่าง ๆ ให้การสนับสนุนกิจกรรมโครงการความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร (CSR) ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กับกรมป่าไม้ในปี พ.ศ. ๒๕๕๙ - ๒๕๖๒ จำนวน ๕๓ ราย เนื้อที่ ๒๖,๓๙๑ ไร่ งบประมาณสนับสนุนในการเข้าร่วมโครงการเป็นเงิน ๑๕,๔๔๑,๔๖๐ บาท (ไม่รวมงบประมาณที่ บริษัท เครือเจริญโภคภัณฑ์อาหาร จำกัด (มหาชน) สนับสนุนในระยะที่ ๑ จำนวน ๒๘ ล้านบาท ในระยะ ๕ ปี)

๕.๒ เชิงคุณภาพ:

๕.๒.๑ ภาคเอกชน หน่วยงานต่าง ๆ ตระหนักถึงความสำคัญต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากขึ้น เห็นได้จากบริษัท เครือเจริญโภคภัณฑ์อาหาร จำกัด (มหาชน) หรือ ซีพีเอฟ ให้สนับสนุนการดำเนินกิจกรรมตามโครงการอย่างต่อเนื่อง และอีกหลายหน่วยงาน องค์กร ให้ความสนใจต่อแนวทางการจัดทำกิจกรรมโครงการในรูปแบบความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร (CSR) ของการศึกษาวิจัยนี้

๕.๒.๒ กรมป่าไม้มีแนวทางในการส่งเสริมภาคส่วนต่าง ๆ ในการจัดทำโครงการความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร (CSR) ที่เป็นรูปธรรมมากขึ้น

๕.๒.๓ กรมป่าไม้เกิดภาพลักษณ์ที่ดีต่อสาธารณชนในการส่งเสริมภาคเอกชน และภาคส่วนต่าง ๆ ร่วมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศให้คงอยู่อย่างสมดุลและยั่งยืน

๕.๒.๔ มีความหลากหลายทางชีวภาพชนิดพันธุ์ไม้และจำนวนในป่าปลูกมากขึ้นจากการใช้หลักทางวิชาการที่เข้มข้นและเพิ่มมาตรการด้านการป้องกันรักษาป่า

๕.๒.๕ ชุมชน ราษฎรในท้องถิ่นมีทัศนคติต่อการปลูกฟื้นฟูของภาครัฐร่วมกับภาคเอกชน และท้องถิ่นมากขึ้น

๖. การนำไปใช้ประโยชน์/ผลกระทบ

หน่วยงานภาครัฐและเอกชนสามารถนำแนวทางการจัดทำโครงการความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร (CSR) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจากผลงานนี้ไปใช้ในการดำเนินการในพื้นที่อื่น ๆ ได้เป็นอย่างดี ซึ่งหากเกิดกิจกรรมในรูปแบบนี้ในวงกว้างจะส่งผลดีต่อการเพิ่มพื้นที่สีเขียวให้กับประเทศชาติ ความหลากหลายทางชีวภาพจะมีความสมบูรณ์มากขึ้นตามมา อีกทั้งประชาชน ราษฎรโดยรอบพื้นที่จะได้รับการจ้างงานเพิ่มขึ้นเป็นการกระจายรายได้สู่ชุมชน ลดปัญหาสังคมที่เกิดจากภาวะขาดแคลนทางด้านเศรษฐกิจได้มาก อีกทั้งยังช่วยส่วนสนับสนุนนโยบายของรัฐ แนวทางการบริหารจัดการ และวิธีปฏิบัติต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ซึ่งความสอดคล้องตามนโยบายป่าไม้แห่งชาติที่ให้มีการกำหนดแนวทางการจัดการ และพัฒนาทรัพยากรป่าไม้ในระยะยาว และรวมถึงการส่งเสริมบทบาทและหน้าที่ของหน่วยงานต่าง ๆ ในการจัดการ และพัฒนาร่วมกัน เป็นไปตามยุทธศาสตร์ชาติที่มุ่งเน้นด้านการอนุรักษ์ รักษา ฟื้นฟู แก้ไขความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติให้มีความสมดุลตามธรรมชาติมากขึ้น

๗. ความยั่งยืนและข้อค้นพบในการดำเนินการ

๗.๑ เป็นงานศึกษาวิจัยที่ต้องใช้ความรู้เฉพาะด้านทางวนศาสตร์ อาทิ ความรู้ด้านอนุกรมวิธานพืช นิเวศวิทยา วนวัฒนวิทยา การจัดการป่าไม้ เป็นต้น โดยบูรณาการองค์ความรู้หลากหลาย ได้แก่ ด้านวิทยาศาสตร์ สถิติ สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และประสบการณ์ในการปลูกฟื้นฟูป่าในสภาพพื้นที่ที่ขาดปัจจัยการเติบโตของต้นไม้อย่างมาก

๗.๒ งานวิจัยทั้งเชิงปริมาณ และคุณภาพ ต้องอาศัยประสบการณ์ในการทำวิจัย เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างช่วงเวลา กระบวนการวิเคราะห์ ตีความ และอธิบายผล และการให้ข้อเสนอแนะต่าง ๆ ที่แตกต่างกัน จำเป็นต้องใช้องค์ความรู้หลากหลายด้านบูรณาการร่วมกัน

๘. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการ

๘.๑ ปัญหาความไม่เข้าใจในบริบทของแต่ละภาคส่วน เนื่องด้วยเป็นแนวทางการปฏิบัติที่ทั้งเจ้าหน้าที่และภาคเอกชนที่ไม่มีประสบการณ์ในการทำงานร่วมกันทั้งในส่วนกลางและภาคสนาม จึงพบปัญหาในการขับเคลื่อนกิจกรรมของโครงการค่อนข้างมากในระยะปีที่เริ่มต้น และพบปัญหาหลังจากเสร็จสิ้นโครงการในระยะ ๕ ปีแรก ผลสำเร็จไม่เป็นไปตามคาดหวังไว้ เนื่องจากภาคเอกชนยังไม่เข้าใจบริบทของการฟื้นฟูป่าภายใต้ข้อจำกัดหลายประการที่ต้องใช้ระยะเวลาจึงจะเห็นผลตามเกณฑ์ตัวชี้วัดที่กำหนด

๘.๒ การเตรียมผลิตกล้าไม้ที่มีคุณภาพในช่วงปีแรก ไม่ได้กล้าปลูกที่ผ่านการทำให้แก่แรงเนื่องจากความพร้อมของทรัพยากรที่สนับสนุนการผลิตกล้าที่ยังไม่เหมาะสม ผลผลิตจึงมีคุณภาพต่ำ ส่งผลให้กิจกรรมการปลูกฟื้นฟูมีผลที่ไม่ดีเท่าที่ควร

๘.๓ การจัดการเรื่องโครงสร้างการบริหารงานในพื้นที่ที่ไม่ชัดเจน การมอบหมายงาน การสั่งการสู่แผนปฏิบัติในภาคสนาม ยังเกิดช่องว่างในสายบังคับบัญชา ทำให้เกิดสถานะที่ไม่คล่องตัวและเกิดความเข้าใจคลาดเคลื่อนของสายงานผู้ปฏิบัติ

๘.๔ เจ้าหน้าที่ประจำโครงการ พนักงาน ยังขาดองค์ความรู้และประสบการณ์เรื่องอนุกรมวิธานพืชในพื้นที่ และหลักทางวนวัฒนวิวัฒน์ โดยเฉพาะด้านเทคนิคเรือนเพาะ การฟื้นฟูสภาพป่าเสื่อมโทรมที่มีมวลดินในปริมาณน้อยจึงต้องพึ่งเจ้าหน้าที่ผู้เชี่ยวชาญจากส่วนกลางและหน่วยงานต่างพื้นที่ในการสนับสนุน

๙. ข้อเสนอแนะ

๙.๑ หน่วยงานในกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมควรเร่งส่งเสริมกิจกรรมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนเพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียวและกิจกรรมต่าง ๆ ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มากยิ่งขึ้น โดยสามารถนำแนวทางของผลงานนี้ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดมรรคผลสูงสุด เพื่อให้การพัฒนาประเทศเกิดความยั่งยืนบนฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมและสมดุล

๙.๒ หน่วยงานกรมภายใต้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมต้องร่วมกันจัดทำแผนงานและแผนปฏิบัติการอย่างบูรณาการด้านการฟื้นฟูพื้นที่สีเขียวให้กับประเทศให้เป็น ทส.หนึ่งเดียวให้ได้

๙.๓ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมควรกำหนดตัวชี้วัดให้หน่วยงานในสังกัดดำเนินการในประเด็นของการส่งเสริมหน่วยงานต่าง ๆ เข้าร่วมกิจกรรมโครงการความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร โดยใช้มิติเชิงบวกเพื่อกระตุ้นให้ภาคเอกชนให้ความสนใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรมมากขึ้น

๑๐. การเผยแพร่ผลงาน (ถ้ามี)

- ไม่มี -

๑๑. ผู้ร่วมดำเนินการ (ถ้ามี)

- ไม่มี -

ขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ

(ลงชื่อ)

(นายพงษ์พิจารณ์ บัวไข)

ผู้ขอประเมิน

วันที่ ๑๕ / มกราคม / ๒๕๖๗

ขอรับรองว่าสัดส่วนการดำเนินการข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ

รายชื่อผู้มีส่วนร่วมในผลงาน	ลายมือชื่อ
(๑)	
(๒)	
(๓)	

ได้ตรวจสอบแล้วขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นถูกต้องตรงกับความเป็นจริงทุกประการ

(ลงชื่อ)

(นางสาวนันทน์ภัส ภัทรทริฎไตรสิน)

(ตำแหน่ง)

หัวหน้ากลุ่มงานทฤษฎศาสตร์ป่าไม้

วันที่

/ 15 ม.ค. 2567 /

(ผู้บังคับบัญชาที่กำกับดูแล)

(ลงชื่อ)

(นางอุสิน เกตวานนท์)

(ตำแหน่ง) ผู้อำนวยการสำนักวิจัยการอนุรักษ์ป่าไม้และพันธุ์พืช

วันที่ ๑๖ ม.ค. ๒๕๖๗

(ผู้อำนวยการกอง/สำนัก ขึ้นไป)

เรื่องที่ ๒

๑. เรื่อง การประเมินนิเวศบริการ (Ecosystem services) เพื่อการบริหารจัดการสวนพฤกษศาสตร์พุแค
อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี

๒. ระยะเวลาที่ดำเนินการ

ปีงบประมาณ กรกฏาคม พ.ศ. ๒๕๖๖ - ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๖

๓. ความรู้ ความชำนาญ หรือความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติงาน

นำหลักวิชาการด้านการป่าไม้โดยประยุกต์ให้สอดคล้องกับประเด็นการให้บริการของระบบนิเวศป่าไม้ (Forest ecosystem services) ในพื้นที่เพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งเป็นไปตามเป้าหมายของการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) มีการบูรณาการทั้งด้านสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และเศรษฐศาสตร์ ร่วมกับองค์ความรู้เฉพาะด้านวนศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ อุทกวิทยา ป่าไม้ และประสบการณ์ของการปฏิบัติงานในหน้าที่ที่รับผิดชอบในตำแหน่งหัวหน้าสวนพฤกษศาสตร์พุแค จังหวัดสระบุรี และเจ้าหน้าที่ทั้งพนักงานราชการ ลูกจ้างประจำ พนักงานจ้างเหมา ต่อการบริหารจัดการพื้นที่คุ้มครองหรือพื้นที่ป่าอนุรักษ์ตามพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๖๒ เพื่อเป็นข้อมูลเชิงปริมาณ และคุณภาพของพื้นที่ที่นำไปสู่การบริหารจัดการพื้นที่โดยไม่ขัดต่อระเบียบ กฎหมาย เป็นไปตามมติของคณะกรรมการที่ปรึกษาพื้นที่คุ้มครอง (Protected Area Committee: PAC) ของสวนพฤกษศาสตร์พุแค จังหวัดสระบุรี และแนวทางปฏิบัติตามที่หน่วยงานกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชกำหนด รวมทั้งเสนอแนวทางการจัดการที่เน้นกระบวนการมีส่วนร่วมทั้งของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม องค์กร ชุมชน และประชาชนในท้องถิ่น เพื่อเพิ่มมิติการบริหารจัดการให้หลากหลาย เพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของสวนพฤกษศาสตร์พุแค จังหวัดสระบุรี ให้สอดคล้องตามความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม สร้างความตระหนักในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติของส่วนรวม รวมทั้งการบริหารจัดการภายใต้ข้อมูลเชิงพื้นที่ (Area approach) ซึ่งเป็นการดำเนินการที่สอดคล้องกับสถานการณ์ของการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน

๔. สรุปสาระสำคัญ ขั้นตอนการดำเนินงาน และเป้าหมายของงาน

๔.๑ สาระสำคัญ:

การประเมินนิเวศบริการเพื่อการบริหารจัดการสวนพฤกษศาสตร์พุแค จังหวัดสระบุรี เป็นโครงการวิจัยที่กำหนดเป้าหมายหลักเพื่อหาแนวทางในการบริหารจัดการพื้นที่อนุรักษ์หรือพื้นที่คุ้มครองให้มีความเหมาะสมกับภูมิสังคม โดยบูรณาการองค์ความรู้หลากหลายด้าน ทั้งด้านวิทยาศาสตร์ ด้านเศรษฐศาสตร์ และด้านสังคมศาสตร์ เพื่อนำเสนอข้อมูลทั้งในเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพของพื้นที่เพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของสวนพฤกษศาสตร์พุแค จังหวัดสระบุรี โดยได้กำหนดกลุ่มเป้าหมายในการศึกษาเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มที่เข้ามาใช้ประโยชน์ในพื้นที่สวนพฤกษศาสตร์พุแค จังหวัดสระบุรี ในกลุ่มตัวอย่างเหล่านี้สามารถให้ข้อมูลในหลากหลายบริบทที่แสดงถึงประโยชน์ที่ได้รับจากระบบนิเวศ หรือนิเวศบริการ (Ecosystem services) รวมทั้งให้ข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ในการบริหารจัดการพื้นที่ ทั้งนี้ ข้อมูลทั้งหมดจะได้นำมาประมวลผลสำหรับการบริหารจัดการพื้นที่ต่อไป

๔.๒ ขั้นตอนการดำเนินงาน:

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยประยุกต์ (Apply research) ที่เน้นกลุ่มผู้ใช้ประโยชน์ในสวนพฤกษศาสตร์พุแค จังหวัดสระบุรีให้ความเห็น ข้อมูล ข้อเสนอ แนะนำแนวทาง โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire survey) ซึ่งประกอบด้วยการสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม รายละเอียดของพื้นที่ และการใช้ประโยชน์ สถานการณ์การเปลี่ยนแปลง และข้อเสนอแนะเพื่อการบริหารจัดการ โดยได้ทำการทดสอบแบบสอบถามมาแล้ว จากนั้นทำการสอบถามผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในกลุ่มต่าง ๆ ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ของหน่วยงาน เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานราชการต่าง ๆ ในพื้นที่ ภาคเอกชนที่อยู่โดยรอบในพื้นที่ และผู้ที่เข้ามาใช้ประโยชน์ในพื้นที่ของสวนพฤกษศาสตร์พุแค จังหวัดสระบุรี โดยกำหนดจำนวนตัวอย่างทั้งหมดไม่น้อยกว่า ๒๐๐ ตัวอย่าง นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามเพื่อวิเคราะห์ข้อมูล ทั้งในเชิงปริมาณ (Quantitative) และเชิงคุณภาพ (Qualitative) โดยใช้ค่าสถิติต่าง ๆ รวมทั้งใช้การตีความและวิเคราะห์สถานการณ์ สรุป และอธิบายผลด้วยการวิเคราะห์เชิงเหตุผล ทั้งนี้ สรุปขั้นตอนในการดำเนินงานวิจัย ดังนี้

๔.๒.๑ รวบรวมข้อมูลเชิงพื้นที่ วิเคราะห์สถานภาพปัจจุบันของทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่วิจัย

๔.๒.๒ กำหนดเป้าหมาย/วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

๔.๒.๓ ออกแบบงานวิจัย สร้างเครื่องมือวิจัย (ออกแบบแบบสอบถาม และทำการทดสอบ) กำหนดกลุ่มตัวอย่าง (ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย) วิธีการเก็บตัวอย่าง การวิเคราะห์ และอธิบายผล

๔.๒.๔ วิเคราะห์ผล และเสนอแนะประเด็นที่ได้จากการวิจัยเพื่อนำเสนอแนวทางในการบริหารจัดการพื้นที่สวนพฤกษศาสตร์พุแค จังหวัดสระบุรี

๔.๒.๕ รายงานผลการศึกษาวิจัยต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาพื้นที่คุ้มครอง และผู้บริหารของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

๔.๓ เป้าหมายของงาน:

๔.๓.๑ ทราบถึงสถานการณ์ในปัจจุบันของพื้นที่ ปัญหา ผลกระทบ และความท้าทายในการบริหารจัดการของสวนพฤกษศาสตร์พุแค จังหวัดสระบุรี

๔.๓.๒ ข้อมูลการให้บริการ และมูลค่าของระบบนิเวศของพื้นที่วิจัย

๔.๓.๓ นำเสนอแนวทางเพื่อการบริหารจัดการพื้นที่โดยบูรณาการองค์ความรู้ หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชน และประชาชน

๔.๓.๔ สร้างความตระหนักถึงความสำคัญของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่น และผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน

๕. ผลสำเร็จของงาน (เชิงปริมาณ/คุณภาพ)

๕.๑ เชิงปริมาณ : การให้บริการของระบบนิเวศบริเวณพื้นที่สวนพฤกษศาสตร์พุแค จังหวัดสระบุรี ซึ่งครอบคลุมพื้นที่ ๕,๕๕๔ ไร่

๕.๒ เชิงคุณภาพ : แนวทางเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ และความตระหนักของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มต่าง ๆ ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๖. การนำไปใช้ประโยชน์/ผลกระทบ

แนวทางของการพัฒนาอย่างยั่งยืน (SDGs) ประเด็นที่ ๑๕ ด้านบริการทางระบบนิเวศอย่างยั่งยืน รวมทั้งการนำมูลค่าของระบบนิเวศเพื่อวางแผนการพัฒนาที่เหมาะสม ซึ่งผลจากการดำเนินงานวิจัยที่นอกจากการได้รับข้อมูลสถานการณ์ปัจจุบันของพื้นที่ในมิติที่หลากหลายจากกลุ่มของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่สามารถเป็นส่วนสนับสนุนนโยบาย แนวทาง และวิธีปฏิบัติต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม และมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ซึ่งมีความสอดคล้องตามนโยบายป่าไม้แห่งชาติ ปี พ.ศ. ๒๕๖๘ ที่ให้มีการกำหนดแนวทางการบริหารจัดการ และพัฒนาทรัพยากรป่าไม้ในระยะยาว และรวมถึงการส่งเสริมบทบาท และหน้าที่ของหน่วยงานต่าง ๆ ในการบริหารจัดการ และพัฒนาทรัพยากรป่าไม้ร่วมกัน สำหรับด้านการให้บริการของระบบนิเวศในด้านต่าง ๆ แสดงถึงมูลค่า และคุณค่าของพื้นที่ทั้งทางตรง และทางอ้อม เป็นการใช้หลักการทางเศรษฐศาสตร์เพื่อสนับสนุน และเพิ่มประสิทธิภาพผลการปฏิบัติงานของการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ และใช้เป็นตัวชี้วัดผลของการบริหารจัดการได้ (Key Performance Index: KPI) ซึ่งมูลค่าการให้บริการของระบบนิเวศเป็นวิธีการจัดการที่พิจารณาเป็นมูลค่าที่นำมาใช้ หรือนำมาสนับสนุนในการบริหารจัดการ หรือ Service to ecosystem ซึ่งในแนวทางการปฏิบัติเป็นกระบวนการที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มต่าง ๆ สามารถสนับสนุนในรูปของค่าดำเนินการที่ใช้ในการบริหารจัดการได้ ดังนั้น เป้าหมายหลักของการวิจัยนี้ ซึ่งต้องการทราบถึงข้อเสนอ หรือแนวทางในการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ จึงเป็นประเด็นหลักที่จะนำไปสู่วิธีการปฏิบัติของการจัดการพื้นที่เพื่อให้สอดคล้องตามเป้าหมาย นโยบาย หรือแผนงานต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสมต่อไป

๗. ความยุ่งยาก และซับซ้อนในการดำเนินการ

๗.๑ เป็นงานที่ต้องใช้ความรู้เฉพาะด้านทางวนศาสตร์บูรณาการร่วมกับองค์ความรู้ทางด้านสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ และศาสตร์อื่น ๆ

๗.๒ ความรู้ และความเข้าใจด้านนิเวศบริการ และการบริการต่อระบบนิเวศ เป็นองค์ความรู้ที่ยังมีความเข้าใจจำกัด โดยเฉพาะในกลุ่มของประชาชนทั่วไป ซึ่งการนำแนวคิดนี้ร่วมกับเป้าหมาย นโยบาย และแนวทางการบริหารจัดการต่าง ๆ ยังต้องสร้างความเข้าใจ และเพิ่มความรับรู้ และความตระหนักเพื่อนำไปสู่การบริหารจัดการที่เหมาะสม และมีประสิทธิภาพต่อไป

๗.๓ กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความรู้ความเข้าใจต่อแนวทางในการจัดการที่แตกต่างกัน ทำให้เกิดข้อมูลที่มีความหลากหลาย

๗.๔ งานวิจัยทั้งเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ ต้องอาศัยประสบการณ์ในการทำวิจัย เนื่องจากกลุ่มตัวอย่าง ช่วงเวลา กระบวนการวิเคราะห์ ตีความ และอธิบายผล และการให้ข้อเสนอแนะต่าง ๆ ที่แตกต่างกัน จำเป็นต้องใช้องค์ความรู้หลากหลายด้านบูรณาการร่วมกัน

๗.๕ เนื่องจากเป็นงานวิจัยที่ดำเนินการโดยใช้แบบสอบถามที่เป็นคำถามเฉพาะ ซึ่งอาจเกิดความเข้าใจคลาดเคลื่อนของกลุ่มประชากรตัวอย่าง ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบแบบสอบถาม และใช้การสัมภาษณ์ (Face to face interview) เพื่อให้การตอบข้อมูลต่าง ๆ มีความชัดเจน ตรงประเด็น และสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัยให้มากที่สุด

๘. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการ

๘.๑ ความไม่เข้าใจในประเด็นของนิเวศบริการของทั้งเจ้าหน้าที่ในหน่วยงาน หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชน และประชาชนในพื้นที่

๘.๒ กลุ่มตัวอย่างของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เนื่องจากเป็นพื้นที่เฉพาะทำให้ผู้เข้ามาใช้ประโยชน์ในพื้นที่ค่อนข้างมีจำกัด

๘.๓ กลุ่มตัวอย่างของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มนักเรียนระดับประถมศึกษาจากหลายพื้นที่หลายจังหวัด ทั้งภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันตก บางกลุ่มมีเวลาค่อนข้างจำกัด และมีความเข้าใจในบริบทของนิเวศบริการจำกัด อาจทำให้ได้ข้อมูลที่คลาดเคลื่อนในบางประเด็นของแบบสอบถาม

๘.๔ พื้นที่ของสวนพฤกษศาสตร์พุแค จังหวัดสระบุรี ถูกแบ่งย่อยพื้นที่ออกเป็น ๓ แปลงย่อยโดยมีทางหลวงแผ่นดินเป็นขอบเขตแปลงหลัก อาจทำให้กลุ่มตัวอย่างอาจเกิดความสับสนต่อการให้ข้อมูล ซึ่งอาจต้องใช้เวลาในการอธิบายเพิ่มเติมเพื่อให้ได้ข้อมูลจากแบบสอบถามให้เป็นจริงมากที่สุด

๙. ข้อเสนอแนะ

การดำเนินการวิจัยเรื่องนิเวศบริการในพื้นที่สวนพฤกษศาสตร์พุแค จังหวัดสระบุรี เป็นเรื่องใหม่ที่หลายภาคส่วนที่เกี่ยวข้องมีองค์ความรู้ ความเข้าใจอยู่ในวงจำกัด ซึ่งเดิมสวนพฤกษศาสตร์พุแค จังหวัดสระบุรี มีภารกิจที่เน้นกิจกรรมทางด้านวิชาการป่าไม้ด้านการอนุรักษ์พรรณพืชทั้งในและนอกถิ่นกำเนิดเป็นหลัก เห็นได้จากมีรายงานผลการสำรวจและรวบรวมชนิดพรรณไม้ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๓ มากถึง ๙๖๑ ชนิด โดยมีการนำกล้าไม้ชนิดต่าง ๆ มาปลูกไว้ในแปลงรวบรวมพรรณไม้จำนวน ๓๒ วงศ์ (Family) และมีนักวิจัยเข้ามาทำการศึกษาวิจัยในพื้นที่จำนวนมาก หากแต่ในปัจจุบันสถานการณ์เปลี่ยนไปค่อนข้างมาก กรมป่าไม้ (เดิม) ได้บูรณาการกับการท่องเที่ยวจัดสรรงบประมาณหลายสิบล้านเพื่อปรับปรุงภูมิทัศน์พื้นที่บางส่วนให้เป็นสวนหิน สวนหย่อมที่มีความสวยงาม โดยเน้นไม้วงศ์ปาล์มเป็นหลักกับหินขนาดใหญ่ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดสระบุรีที่เป็นแหล่งประกอบอุตสาหกรรมเหมืองหิน เหมืองแร่สนับสนุนการพัฒนาประเทศเกือบร้อยปี จึงกำหนดภารกิจหลักเพิ่มในการบริหารจัดการพื้นที่เพื่อรองรับกิจกรรมการนันทนาการและการท่องเที่ยว กิจกรรมการออกกำลังกายของชุมชน และประชาชน รวมทั้งพนักงาน เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานตามส่วนงานต่าง ๆ ที่อยู่โดยรอบหรือใกล้เคียงกับสวนพฤกษศาสตร์พุแค จังหวัดสระบุรี กิจกรรมการพักผ่อนหย่อนใจ กิจกรรมการให้บริการในอุตสาหกรรมภาพถ่ายหนัง ละคร สื่อการโฆษณาต่าง ๆ เป็นต้น ในขณะที่ส่วนราชการระดับกรมได้รับการจัดสรรงบประมาณอย่างจำกัด และมีแนวโน้มลดลงในแต่ละปี ซึ่งจะเป็นปัญหาที่หนักหน่วงสำหรับหัวหน้าหน่วยงานที่ยังมีอุดมการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ในภาคส่วนของสวนพฤกษศาสตร์ สวนรุกขชาติในอนาคต

จึงเป็นนิมิตหมายที่ดีที่จะได้รับผลการวิจัยที่สามารถนำไปปรับใช้ในการกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรมการ พัฒนาให้มีความเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ และสอดคล้องกับงบประมาณที่ได้รับการจัดสรร นอกจากนี้หน่วยงาน ราชการ รัฐวิสาหกิจ ภาคเอกชน กลุ่มชุมชนที่มีภารกิจเหมือนกันหรือใกล้เคียงกันสามารถนำผลการวิจัยหรือ แนวทางการบริหารจัดการที่ได้รับจากงานวิจัยนี้ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อหน่วยงาน และส่วนรวม ประเทศชาติได้

๑๐. การเผยแพร่ผลงาน (ถ้ามี)

- ไม่มี-

๑๑. ผู้ร่วมดำเนินการ (ถ้ามี)

๑๑.๑ นายยุทธพงษ์ ศิริมงคล อาจารย์คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ สัดส่วนร้อยละ ๑๐

๑๑.๒ นางสาวเสาวคนธ์ โนสูงเนิน นักวิจัยอิสระ สัดส่วนร้อยละ ๕

๑๑.๓ นางสาวนภสร แสนวงศ์มา นักวิชาการป่าไม้ สวพญเกษตรฯ จ.สระบุรี สัดส่วน ร้อยละ ๕

ขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ

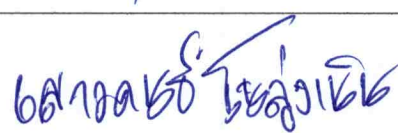
(ลงชื่อ)

(นายหุสขพิจารณ์ บัวไข)

ผู้ขอประเมิน

วันที่ ๑๕ / มกราคม / ๒๕๖๗

ขอรับรองว่าสัดส่วนการดำเนินการข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ

รายชื่อผู้มีส่วนร่วมในผลงาน	ลายมือชื่อ
(๑) นายยุทธพงษ์ ศิริมงคล	
(๒) นางสาวเสาวคนธ์ โนสูงเนิน	
(๓) นางสาวนภสร แสนวงศ์มา	นภสร แสนวงศ์มา

ได้ตรวจสอบแล้วขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นถูกต้องตรงกับความเป็นจริงทุกประการ

(ลงชื่อ)
() **(นางสาวนันท์นภัส ภัทรทริยไตรสิน)**
(ตำแหน่ง) **หัวหน้ากลุ่มงานพฤกษศาสตร์ป่าไม้**
วันที่ / **๑๕ ม.ค. ๒๕๖๗** /
(ผู้บังคับบัญชาที่กำกับดูแล)

(ลงชื่อ)
(.....**(นางนุสิน เกตุวานนท์)**.....)
(ตำแหน่ง) **นายการสำนักวิจัยการอนุรักษ์ป่าไม้และพันธุ์พืช**
วันที่...../ **๑๖ ม.ค. ๒๕๖๗** /.....
(ผู้อำนวยการกอง/สำนัก ขึ้นไป)

หมายเหตุ : ๑. คำรับรองจากผู้บังคับบัญชาอย่างน้อยสองระดับ คือ ผู้บังคับบัญชาที่กำกับดูแล และผู้บังคับบัญชาที่เหนือขึ้นไป
อีกหนึ่งระดับ เว้นแต่ในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาดังกล่าวเป็นบุคคลคนเดียวกัน ก็ให้มีคำรับรองหนึ่งระดับได้
๒. การเสนอผลงานให้มีความยาวไม่น้อยกว่า ๕ หน้ากระดาษ A4

แบบการเสนอข้อเสนอแนวคิดการพัฒนาหรือปรับปรุงงาน (ระดับชำนาญการ และระดับชำนาญการพิเศษ)

๑. เรื่อง แนวทางการพัฒนาทรัพยากรพันธุ์ไม้ในสวนพฤกษศาสตร์พุแค จังหวัดสระบุรี และเพิ่มประสิทธิภาพการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้แก่เยาวชนและประชาชน

๒. หลักการและเหตุผล

ความเสื่อมโทรมด้านความหลากหลายทางชีวภาพของพรรณไม้มีสาเหตุจากปัจจัยต่าง ๆ หลายประการที่นักการป่าไม้ต้องให้ความสำคัญในลำดับแรก ๆ ต่อการคงอยู่ในสภาพที่สมบูรณ์ สภาพที่ไม่สมบูรณ์ของทรัพยากรป่าไม้ที่อยู่ในความรับผิดชอบ ภายใต้ข้อจำกัดมากมายในสถานการณ์ปัจจุบัน ทั้งเจ้าหน้าที่ที่มีอุดมการณ์และรักในสาขาวิชาชีพด้านการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชซึ่งนับวันจะขาดแคลน งบประมาณที่ไม่เพียงพอ สวนพฤกษศาสตร์พุแค จังหวัดสระบุรี เป็นหน่วยงานที่ถูกคาดหวังสูงมากต่อการให้บริการด้านวิชาการพรรณไม้หรือด้านอนุกรมวิธานพืช ด้านนิเวศวิทยาบริการ และด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากเป็นสวนพฤกษศาสตร์ที่ถูกจัดตั้งเป็นแห่งแรกของประเทศไทย เมื่อ ปี พ.ศ. ๒๔๘๔ ปัจจุบันสวนพฤกษศาสตร์พุแค จังหวัดสระบุรี มีพื้นที่ค่อนข้างใหญ่กว่า ๕,๕๐๐ ไร่ อยู่ใกล้กับโรงงานอุตสาหกรรมโรงโม่หินเมืองหินจำนวนมาก และมีชุมชน วัด โรงเรียน สถานที่ราชการต่าง ๆ ตั้งอยู่โดยรอบพื้นที่ ในอดีตสวนพฤกษศาสตร์พุแค เคยได้รับการตอบสนองในทางบวกด้วยดีมาหลายสิบปีเพราะเป็นแหล่งรวบรวมพรรณไม้ไว้เกือบ ๑,๐๐๐ ชนิด มีทรัพยากรที่สามารถหล่อเลี้ยงดูแลอย่างเหมาะสมกับกิจกรรมที่หน่วยงานกรมกำหนด สวนพฤกษศาสตร์พุแค จังหวัดสระบุรี มีอาคารสิ่งก่อสร้างจำนวนมาก มียานพาหนะหลายคัน มีอายุการใช้งานที่ยาวนาน ครุภัณฑ์หลายรายการชำรุดไม่สามารถใช้งานได้ บางรายการมีอัตราค่าใช้จ่ายไม่คุ้มค่า ในส่วนของทรัพยากรพรรณไม้ในปัจจุบัน ศักยภาพความหลากหลายของชนิดพันธุ์ไม้ลดน้อยลงอย่างมากหากไม่ได้รับการพัฒนาปรับปรุงโดยเร่งด่วน ก็จะกลับกลายเป็นภาพลักษณ์เชิงลบของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ อีกทั้งพลวัตด้านการสื่อสารด้วยเทคโนโลยีที่มีการพัฒนาอยู่ตลอดเวลา องค์ความรู้ของทรัพยากรธรรมชาติเหล่านี้ก็ยิ่งอยู่ใกล้ประชาชนมากขึ้น ด้วยระบบหรือเครื่องมือที่ทำให้การเข้าถึงข้อมูลรวดเร็วฉับพลัน นักการป่าไม้จึงต้องเร่งปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์ในปัจจุบัน

๓. บทวิเคราะห์/แนวความคิด/ข้อเสนอ และข้อจำกัดที่อาจเกิดขึ้นและแนวทางแก้ไข

สวนพฤกษศาสตร์พุแค จังหวัดสระบุรี มีพันธกิจด้านการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพของพืชและการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการให้บริการประชาชนด้านนันทนาการ ด้านการออกกำลังกาย และด้านนิเวศบริการต่าง ๆ เป็นต้น ดังนั้นการบำรุงดูแล รักษา พัฒนา และปรับปรุงองค์ประกอบทรัพยากรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องให้มีศักยภาพที่สามารถอำนวยความสะดวกต่อสังคมส่วนรวมอย่างเหมาะสมและต่อเนื่อง จึงจำเป็นต้องดำเนินการสำรวจทรัพยากรพรรณไม้ในพื้นที่เดิม โดยเฉพาะพรรณไม้ที่ได้รับความเสียหายเป็นหมวดหมู่ตามวงศ์ (Family) เพื่อเป็นข้อมูลปัจจุบันในการจัดการเชิงพื้นที่และการนำมาปลูกฟื้นฟูทดแทนหลายชนิดที่สูญหายไปจากการสำรวจแบบเร็วในเบื้องต้น และกำหนดแผนจัดการของหน่วยงาน แผนปฏิบัติการที่เหมาะสมเพื่อพัฒนาและปรับปรุงในแต่ละช่วงเวลา โดยจัดทำร่างรายละเอียดของ

กิจกรรมเสนอคณะกรรมการพัฒนาของหน่วยงานเห็นชอบ และเสนอให้หน่วยงานกรมเพื่อพิจารณาตามลำดับต่อไป อย่างไรก็ตามข้อจำกัดที่เกือบทุกกระทรวงพบ คือข้อจำกัดเรื่องงบประมาณ ดังนั้นหน่วยงานกรมจึงควรให้ความสำคัญและส่งเสริมหน่วยงานภาคเอกชน และหน่วยงาน องค์กรต่าง ๆ ที่มีนโยบายให้การสนับสนุนกิจกรรมของภาครัฐในรูปแบบความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร หรือ CSR ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากขึ้น ทั้งนี้หน่วยงานกรมที่เกี่ยวข้องควรเร่งปรับตัวเพื่อรองรับแผนการดำเนินการที่เอื้อต่อกระบวนการให้สำเร็จโดยเร็ว เพื่อการสนับสนุนและเป็นกำลังใจให้หน่วยงานภาคสนามเกิดทัศนคติที่ดี และสามารถคิดริเริ่มสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ ๆ ในการพัฒนาปรับปรุงหน่วยงานที่ตนรับผิดชอบบนฐานของการใช้เทคโนโลยีมาช่วยเพิ่มศักยภาพเป็นยกระดับคุณภาพของงานสู่มาตรฐานสากล ทั้งนี้ หัวหน้าหน่วยงานภาคสนามเองก็ต้องสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับหน่วยงานต่าง ๆ ในพื้นที่ อาทิ หน่วยงานระดับจังหวัด หน่วยงานระดับท้องถิ่น องค์กร เจ้าของกิจการ เพื่อสร้างการรับรู้ ก่อเกิดความร่วมมือและสามารถบูรณาการในกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีวัตถุประสงค์ร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางที่ท่านอธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช (นายอรรถพล เจริญชันษา) ได้มอบนโยบายไว้ให้หัวหน้าหน่วยงานภาคสนามพิจารณานำไปดำเนินการอย่างเต็มความสามารถ และสอดคล้องกับที่ได้กำหนดแผนที่ยุทธศาสตร์ (Strategy Map) กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๖๖ ด้านการพัฒนางค์กร ที่มุ่งบูรณาการกับภาคประชาสังคม สร้างการมีส่วนร่วมและเครือข่าย สนับสนุนการฟื้นฟูและพัฒนาพื้นที่ป่าอนุรักษ์ตามแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืน ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของการปฏิบัติราชการของหน่วยงาน และคงคุณภาพที่ประชาชนพึงพอใจต่อการให้บริการทางด้านนิเวศตามขีดความสามารถของพื้นที่ โดยมุ่งเน้นให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้อย่างยั่งยืนซึ่งจะเกิดประสิทธิผลตามพันธกิจที่กำหนดอย่างเหมาะสมและสมดุล

๔. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๔.๑ สวนพฤกษศาสตร์พุแค มีแปลงรวบรวมพรรณไม้ที่มีศักยภาพสูงที่สามารถให้บริการเยาวชน ประชาชน นิสิต นักศึกษา นักวิจัย องค์กร และหน่วยงานต่าง ๆ

๔.๒ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช มีภาพลักษณ์ที่ดีในการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชนิดพรรณไม้ โดยเฉพาะชนิดพันธุ์ไม้ที่มีค่า หายาก ใกล้สูญพันธุ์ เป็นต้น

๔.๓ เจ้าหน้าที่ภายในหน่วยงานสวนพฤกษศาสตร์พุแค จังหวัดสระบุรี ได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านอนุกรมวิธานพืชเพิ่มมากขึ้น

๔.๔ สวนพฤกษศาสตร์พุแค ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานอื่น ๆ มากขึ้น

๕. ตัวชี้วัดความสำเร็จ

๕.๑ สวนพฤกษศาสตร์พุแคมีพรรณไม้ประจำวงศ์ (Family) จำนวน ไม่น้อยกว่า ๓๒ วงศ์ ในแต่ละวงศ์ มีชนิดพันธุ์ไม้หลากหลายชนิด มีป้ายสื่อความหมายที่สมบูรณ์สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย และแสดงพิกัดทางดาวเทียมระบุตำแหน่งของต้นไม้แต่ละชนิดครบถ้วน ในระยะเวลา ๔ ปี

๕.๒ สวนพฤกษศาสตร์พุแค จังหวัดสระบุรี ได้รับการจัดสรรงบประมาณหรือวัสดุ อุปกรณ์ จากหน่วยงาน และองค์กรอื่น ๆ ทุกปี

(ลงชื่อ)

(นายหงษ์พิจารณ์ บัวไข)

วันที่ ๑๕ / มกราคม / ๒๕๖๗

ผู้ขอประเมิน